

STORTINGET

Representantforslag 90 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og
Ingvild Wettrhus Thorsvik

Dokument 8:90 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wettrhus Thorsvik om å øke bestandsmå- lene for ulv, jerv og gaupe

Til Stortinget

Bakgrunn

Rovdyr hører hjemme i norsk natur. Naturmangfoldloven ligger fast og beskytter det biologiske mangfoldet, inkludert rovdyr, i norsk natur. Forslagsstillerne mener bestandene av ulv, bjørn, gaupe og jerv i dag er for lave, noe som reflekteres i deres status på den norske rødlista, der ulv er klassifisert som kritisk truet og de andre tre artene er sterkt truet. Forslagsstillerne mener det er nødvendig med en moderat økning i bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe i tråd med naturfaglige anbefalinger for å sikre disse artene bedre innenfor rovdyrpolitikens todelte målsetting om å ivareta både beitenæring og rovdyr.

Det er etter forslagsstillerne mening fullt mulig å redusere konfliktnivået rundt beitedyr og rovdyr samtidig som rovdyrbestandene kan økes. Dagens soneforvaltning opprettholdes der man har beiteprioriterte og rovdyrprioriterte soner, men forslagsstillerne mener noen soner bør utvides for bedre å ivareta rovdyrenes naturlige bevegelser og leveområdepreferanser. Spesielt i små beiteprioriterte områder som er omsluttet av rovdyrprioriterte områder kan det være utfordringer med tap av husdyr til rovvilt. I tillegg er områder som er prioritert for rovdyr mange steder for små. Forslagsstillerne

mener rovdyr bør forvaltes over større og mer sammenhengende områder slik at artene i større grad kan oppfylle sin rolle som nøkkelarter i norske økosystemer, i tråd med FNs naturavtale. Rovdyrsonene må være både store nok og økologisk funksjonelle, slik at bestandsmålene kan oppnås. I regionale forvaltningsplaner om store rovdyr må det i større grad fokuseres på forebyggende og konfliktdempende tiltak som er rettet mot å fremme bedre sameksistens mellom store rovdyr og mennesker.

Norge har ratifisert Bernkonvensjonen, som er en forpliktende internasjonal avtale. Norge har etter Bernkonvensjonen en forpliktelse til å sikre overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. I tillegg har Norge signert det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (Naturavtalen) som skal sørge for at en får mer natur og tar bedre vare på biologisk mangfold. Naturavtalen forsterker ansvaret for å sikre overlevelsen til alle naturlig tilhørende arter i Norge og deres økologiske funksjon.

Ulv

Ulv ble fredet over hele landet i 1973, og er oppført som kritisk truet av utryddelse på Norsk rødliste for arter i 2021. Forslagsstillerne understreker at ulv er et av Norges mest utryddingstruede pattedyr, og at moderat økning i bestandsmålet og en utvidelse av ulvesonen vil bedre muligheten for at ulv blir en mer livskraftig art i norsk natur.

Forslagsstillerne fremhever at et nytt bestandsmål på 8–12 ungekull av ulv i Norge, inkludert grenserevir, hvorav minst seks helnorske ynglinger, vil være et tiltak i tråd med intensjonen i Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og den todelte målsettingen. Genetiske analyser viser at den sørskandinaviske ulvestammen i

Norge og Sverige er sterkt preget av innavl. Et økt bestandsmål vil derfor ikke gjøre ulven livskraftig i norsk natur, men vil være et viktig bidrag til en mer levedyktig sørskandinaviske bestand. Derfor mener forslagsstillerne at bestandsmålet for ulv må trappes opp, og at et bestandsmål på 8–12 ynglinger, hvorav minst seks helnorske ulvekull, er et steg i en slik opptrapping.

Forslagsstillerne viser til at det før 2020 ble foretatt en midlertidig utvidelse av ulvesonen for å ta vare på familiegrupper med ulv med mer enn 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen, slik at ikke enkelt dyr risikerte å bli skutt i forbindelse med lisensjakt utenfor ulvesonen. Stortingsflertallet fjernet muligheten for å opprette slike midlertidige buffersoner for ulv, med den konsekvens at ulvesonen i praksis har blitt betydelig redusert fordi ulv i familiegrupper med revir som strekker seg ut over den vedtatte ulvesonen, blir skutt når de beveger seg ut over den formelle grensen for ulvesonen. Ulikt tidligere praksis skjer denne avskytingen etter endringene i 2020 selv om mer enn 50 prosent av ulvereviret er innenfor ulvesonen. Forslagsstillerne forslår å gå tilbake til tidligere forvaltning der ulverevir med mer enn 50 pst. innenfor ulvesonen ble forvaltet som familiegrupper innenfor ulvesonen, og familiegrupper med mindre enn 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen ble regnet som utenfor ulvesonen.

All erfaring viser at ulv innenfor ulvesonen gjør liten skade på beitedyr, og at skadeomfanget utenfor ulvesonen i hovedsak har sammenheng med streifulv som vandrer fra Sverige og grenserevir.

Jerv

Jerv er, i likhet med bjørn og ulv, fredet i Norge og står som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2021. I tillegg er jerv en norsk ansvarsart, det vil si en art som Norge har et særlig ansvar for å beskytte fordi mer enn 25 pst. av den europeiske bestanden finnes her i landet. Skal jervebestanden bli livskraftig i Norge må bestanden økes, og det må tillates flere ungekull å overleve. Forslagsstillerne foreslår å øke bestandsmålet for jerv til minimum 64 ynglinger hvert år.

Siden jerv er vanskelig å jakte på, benyttes hiuttak som virkemiddel for å holde bestanden nede. Under hiuttak graver ansatte i Statens naturoppsyn (SNO) seg ned til hiet og avliver enten mor og unger, eller bare ungene. Av dyreetiske grunner er forslagsstillerne kritiske til slike uttak av jerv og mener at behovet for slike hiuttak av jerv må begrenses.

Det er påvist skrantesyke på enkelte villrein på Hardangervidda, i tillegg til forekomster av fotråte som særlig angriper kalver. Sykdomstilstanden er smertefull, og dyr med fotråte er vanligvis svært halte. Jerv livnærer seg blant annet av å ta syke og skadde villrein, og hindrer smitteoverføring av sykdom mellom dyr, en rolle ingen

rovdyr på Hardangervidda i dag fyller. Mangelen på naturlige predatorer som jerv på Hardangervidda gjør at det i dag er et økosystem i ubalanse.

Å åpne opp Hardangervidda som leve- og yngleområde for jerv vil bidra til å gjenopprette en naturlig balanse i det biologiske mangfoldet på Hardangervidda og bidra til å holde villreinstammen frisk og sunn. Dette kan gjennomføres uten utsetting av jerv, men ved å tillate at jerv som vandrer inn kan etablere seg. Med jerv på Hardangervidda vil det også bli enklere for fjellrev å etablere seg, siden fjellrev delvis livnærer seg av kadavre som er etterlatt av jerv i høyfjellet.

Gaupe

Gaupe er det eneste kattedyret som lever vilt i Skandinavia, og den er sterkt truet i Norge. At gaupe er sterkt truet i Norge, innebærer at arten har høy risiko for å dø ut fra norsk natur. Rovviltforliket fra 2011 fastsatte et bestandsmål for gaupe på 65 ungekull av gaupe.

Jakt er den viktigste negative påvirkningsfaktoren på bestandsutviklingen av gaupe i Norge. I likhet med de andre store rovdyrene utføres det regulert kvotejakt på gaupebestandene i Norden. I tillegg påvirker ulovlig jakt bestanden negativt. Forslagsstillerne går inn for å øke bestandsmålet for gaupe i Norge til 75 ungekull hvert år.

Bjørn

Bjørnebinner i Norge har leveområder som ligger opp til områdene med binner i Sverige, Finland og Russland. De lever derfor hovedsakelig i de fem avgrensede områdene Pasvik, Anárjohka, indre Troms, østlige Nord-Trøndelag og østlige Hedmark. Hannbjørner bruker større områder enn binnene og kan streife over store områder.

Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull for bjørn, som ble vedtatt i rovviltforliket i 2011, har aldri blitt nådd. Sonene som er satt av til bjørn er flere steder små og fragmenterte og ikke godt nok tilpasset bjørnenes naturlige leveområder og vandringsmønstre. Det er derfor vanskelig å unngå at bjørn vandrer inn i beitesoner med påfølgende tap av beitedyr.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for ulv i Norge til minst 8–12 årlige ulvekull, inklusive grenserevir, hvorav minst seks helnorske ynglinger.
2. Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen, og komme tilbake med forslag som gjør

- at Norge tar et større ansvar for en levedyktig skandinavisk ulvebestand.
3. Stortinget ber regjeringen reetablere prinsippet om en midlertidig utvidelse av ulvesonen for å skjerme familiegrupper med minst 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen fra å skytes under lisensjakten for ulv utenfor ulvesonen.
 4. Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for den norske ansvarsarten jerv i Norge til minst 64 ungekull av jerv.
 5. Stortinget ber regjeringen utvide sonen for jerv, slik at jerv kan etablere seg som en naturlig del av økosystemet innenfor Hardangervidda nasjonalpark.
 6. Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for gaupe i Norge til minst 75 ungekull av gaupe.
 7. Stortinget ber regjeringen, der det er nødvendig, vedta soner for leveområder for bjørn som er bedre tilpasset bjørnens naturlige leveområder og vandringsmønstre.

14. februar 2024

Ola Elvestuen

Sveinung Rotevatn

Guri Melby

Ingvild Wettrhus Thorsvik

